

Demokratia terveysasioissa toteutuu terveyslautakunnassa

Suomeen rakennettiin 1960-70 luvuilla erittäin kattava 21 keskussairaalan verkko, jota täydennettiin vielä alueellisista näkökohdista lähtien nk. alue-sairaaloilla.

Peruslähdekohtiltaan koko terveydenhoito järjestelmämme on kunnallinen, tuettuna nk. valtionosuuksilla. Valtioilla on ollut vain vankeinhoitolaitoksen ja sotilasairaaloita. Päätökset tehdään paikallisesti, alueelliset olot ja valtakunnan perussuunnitelmat huomioon ottaen. Perusterveydenhuolto on puhtaasti kuntien omalla vastuulla. Päivystysalueita on pyritty jo laajentamaan. Jokaisen kunnan on edelleenkin kuuluttava sairaanhoitopiiriin, jotka vastaavat erikoissairaanhoidon laaja-alaisesta järjestämisestä.

1990-luvulta lähtien liikelaitosmallista lähtevien yksityisten erikoissairaaloiden määrä on ollut hitaassa kasvussa ja toisaalta kunnallisia pienempiä, alueita palvelevia erikoissairaaloitakin on. Tästä esimerkkinä meidän oma VAS.

Miksi julkishallinnollinen sairaala

Pitkien välimatkojen harvaanasutussa Suomessa laadukas ja tasa-arvoinen palvelujen turvaaminen edellyttää mielestäni järjestelmää, jonka runko on julkishallinnollinen. Sitä voidaan tarvittaessa täydentää ja rikastuttaa hyvinkin monenlaisilla ratkaisuilla. Kasvava vanhusten määrä kasvattaa sairastavuutta ja hoitojen ja palvelujen tarvetta. Raja-aidat sumenevat ja

perusturvan ja terveydenhuollon ongelmat muuttuvat yhteisiksi. Järjestelmät eivät saa muodostua itsetarkoituksiksi, vaan on lähdettävä aina pienimmästä, avuntarvitsijasta ja hänen ympäristöstään. Kustannusten nousun hillitseminen edellyttää yhteen hiileen puhaltamista ja toimivien kokonaisuuksien varmistamista. Tässä mielessä toteutumassa oleva valtakunnallinen kuntarakenne uudistushanke on oiva mahdollisuus järjestää ihmisläheistä toimintaa alueellisesti. Terveydenhuoltomme julkishallinnollinen pohja antaa tässäkin asiassa parhaan mahdollisuuden toimiviin ratkaisuihin.

Päätökset paikallisesti, poliittisesti

Käytännössä terveydenhoidon suunnittelu ja päätökset tehdään terveyslautakunnissa.

Terveyslautakunnassamme on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 9 jäsentä ja heillä jokaisella oma henkilökohtainen varajäsen.

Lautakunta kokoontuu sääntöjen mukaan ja lisäksi asioiden mukaan, tarpeen vaatiessa.

Varkauden terveystoimi on suuri siksi, että Varkauden kaupungilla on perusterveydenhuollon lisäksi "vastuullaan" 107 paikkainen erikoissairaala. Tästä syystä terveystoimen budjetti on iso, n. 33 milj. euroa. Päätäjät ovat paljon vastuulla.

Lautakunnan kokouksissa paikalla on aina virkamiesedustusto, eli

terveysjohtaja, johtavat lääkärit, talouspäällikkö ja toimistosihteri, joka toimii sihteerinä.

Lautakunnan työ on avointa keskustelua ja tiedon vaihtoa, johon päätökset ja suunnitelmallisuus perustuvat. Lautakunnan jäsenet ovat hyvin asiantuntevia ja virkamiehet omasta puolestaan tarvittaessa "kääntävät" heille sitä paljon puhuttua lääkäreiden, sairaalan ja terveydenhuollon munkkilatinaa, vääntävät kykijensä mukaan malleja rautalangasta.

Lautakunta voi tarvittaessa pyytää kuultavakseen ulkopuolisia asiantuntijoita tai tilata asiantuntijalausuntoja. Tietoa ei koskaan voi olla liikaa. Oikeat päätökset ja suunnitelmat voivat perustua vain mahdollisimman runsaasta tiedosta tehtyihin mahdollisimman oikeisiin johtopäätöksiin.

Raha, ennen kaikkea sen puute, puhututtaa lautakuntaamme eniten. Ongelmat ovat konkreettisia ja sijaa sooloihin, eikä edes politiikoihin juurikaan ole. Istutaan käytännössä ahtaasti samassa veneessä päämääränä soutaa mahdollisimman samaan tahtiin, samaan ja toivottavasti oikeaan päämäärään.

Terveyslautakunta valitaan tehtävänsä aina vaalikaudeksi kerrallaan ja nykyinen, erinomaiseen työilmapiiriin päässyt lautakuntamme jatkaa yhteistyötään vuoteen 2008 saakka.

Aimo Karinen
vt. terveysjohtaja

Kuva: Juhani Ollikainen



Varkauden sairaalan vaihteita

A. Ahlström Oy:n rakennuttama sairaala vastasi Varkauden sairaanhoidosta 1950-luvulle saakka, kunnes Varkauden kauppa osti sen vuonna 1954. Sairaalan kehittäminen jatkui kauppalan toimesta aikana, jolloin sotakorvauksista vapautuvaan Suomeen haluttiin rakentaa aluesairaaverkosto.

Kaupunginsairaala aluesairaalaksi

Vuoden 1956 sairaalalaki määritteli keskus-, alue- ja paikallissairaaloille omat tehtävänsä hoidon porrastuksen mukaisesti. Aluesairaaloiden piti lisäksi turvata palveluita erityisesti läänien ja keskussairaaloiden rajamailla. Varkauteen tällainen "saumasairaala" tuli ensimmäisten joukossa vuonna 1960, vaikka sellainen ei ollut alun perin Lääkintöhallituksen suunnitelmassa. Eroa aluesairaalan ja paikallis-/kaupunginsairaalan välillä ei liioin ollut tarkoitus tehdä, vaan se syntyi sisäasiainministeriön vaatimuksesta syksyllä 1957. Sairaala varustettiin avokäsitelystä jo 1950-luvulla, mutta tilanahtaus helpotti vasta aluesairaalan uudisrakennuksen valmistuttua 1960.

Kansainterveystyön kuntainliitto 1970-luvulla

Siirryttäessä 1970-luvulle seudun terveyskeskusolojen järjestäminen oli vaikea prosessi johtuen kuntien erimielisyyksistä. Heinävesi perusti oman terveyskeskuksen, Jäppilä liittyi Pieksämäkeen ja Rantasalmi Savonlinnan kansanterveystyön kuntainliittoon. Monien neuvottelujen jälkeen vuonna 1974 syntyi kansanterveystyön kuntainliitto Varkauden, Joroisten ja Kangaslammin kesken. Jäsenkunnille perustettiin kullekin oma terveyskeskus. Varkauden terveyskeskuksen kanssa oli sovittu yhteistoiminnasta tukipalveluiden järjestämisestä.

Sairaalan laajennus 1980-luvulla

Sairaala eli vilkkaan rakentamisen toiminnan laajentamisen aikaa 1980-luvun puoliväliin asti. Sairaalan laajennus ja vanhan osan peruskorjaus valmistuivat vuoden 1983 lopulla. Terveyskeskus aloitti uusissa tiloissa vuoden 1984 alussa. Alkuaikojen perussairaalapalveluista (synnytysosas-

to ja yleislääketiede) siirryttiin terveydenhuoltolaitokseksi, jota voitiin verrata pienehköön keskussairaalaan.

Joroinen irtautui kansanterveystyön kuntainliitosta vuoden 1987 alusta.

Maamme sairaalalaitos myllerryksessä 1990-luvulla

Toimintaympäristö alkoi muuttua 90-luvulla. Kansanterveystyön kuntainliitto purkautui lopullisesti 1.1.1990. Vuoden 1991 alussa erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu siirtyi lain voimalla kunnille ja tuottamisvastuu kuntien pakkojäsenyyden kautta sairaanhoitopiireille. Aluesairaalat alistettiin keskussairaaloiden kuntayhtymille, ja Varkauden sairaalan isäntäorganisaatioksi tuli Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (PSSH). Tilanne koitui ongelmalliseksi saumasairaallalle, koska siltä palveluita ostaneet kunnat jakaantuivat usean sairaanhoitopiirin alueelle. Ne viestivät kuitenkin edelleen halua ostaa Varkaudessa tarjolla olevia erikoissairaanhoidon palveluita, vaikka sairaalaan ei haluttu enää investoida.

Uusi vuosituhat loi uudet haasteet

2000-luvulle siirryttiin ristiriitaisissa tunnelmissa. Varkauden kaupungin mielestä sairaanhoitopiirin aluesairaallalle asettamat linjaukset eivät olleet samansuuntaisia kaupungin kehittämisstrategian kanssa. Epävarmuus tulevaisuudesta heijastui jatkuviin hallinnollisiin uudelleenjärjestelyihin. Vuonna 2001 VAS:sta muodostettiin itsenäinen tulosalue Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin. Lääkäreistä oli pula ja synnytystoiminta jouduttiin lopettamaan gynekologipulan vuoksi joulukuussa. Vuonna 2002 toiminnallinen sekavuus lisääntyi. Lääkärripula ja vaikeudet saada potilaita jatkohoitoon terveyskeskuksen vuodeosastolle johti siihen, että erikoissairaanhoidon paikoilla oli jatkuvasti kymmenkunta terveyskeskustason potilasta. Vuoden 2004 alusta sairaala irrottautui PSSHP:sta ja siirtyi Varkauden kaupungin omistukseen.

Lähde: Kuntaliiton hallintoyli-lääkäri Liisa-Maria Voipio-Pulkki "Varkauden sairaalan ja Etelä-Savon sairaanhoitopiirin yhteistyötä koskeva selvitys"

Terveyslautakunnan jäsenet 2005-2008

| Puheenjohtaja | Henkilökohtainen varajäsen |
|---|--|
| Pasi Leinamo , lukion ja aikuislinjan rehtori Rastaankuja 13, 78210 VS pasi.leinamo@varkaus.fi. Puh. 040 732 5568 | Jari Hotti , paperimies Metsärinteentie 28, 78500 VS |
| Varapuheenjohtaja | |
| Pertti Laitinen , rikosylikonstaapeli Pujottelutie 61, 78210 VS pertti.laitinen@pp.inet.fi Puh. 0400 657 500 | Anni Virnes , lehtori Petäikönkatu 24, 78200 VS anni.virnes@varkaus.fi |
| Jäsenet | |
| Asko Mäkinen , sosiaalijohtaja Rukkuneentie 25, 78610 VS asko.makinen@vaalijala.fi Puh. 050 389 9203 | Erkki Apponen , erit.op., eläkeläinen Laivalinnankatu 16, 78200 VS |
| Lilli Korhonen , myyjä, eläkeläinen Petäikönkatu 9 B 30, 78200 VS lilli.korhonen@pp.inet.fi Puh. 040 731 3968 | Sinikka Laitinen , laitoshuoltaja Halolankatu 2 D 1, 78870 VS |
| Henna Pietikäinen , suurtaloukokki Häyriälänkatu 2-4 B 9, 78850 VS riku_hauva@hotmail.com Puh. 040 811 0318 | Eeva Pitkänen , mainos-markkinointityöntekijä Osmajoentie 13 A, 78200 VS Puh. 040 522 9997 |
| Markku Kujanpää , atk-insinööri Ukkokuja 4, 78500 VS markku.kujanpaa@pp4.inet.fi Puh. 040 844 5024 | Pentti Lyytikä , metsätaloussinsinööri Relanderinkatu 87 B 4, 78210 VS pentti.lyytikka@pp.inet.fi |
| Marja Kiljunen , lähihoitaja Metsärinteentie 20, 78500 VS marja.kiljunen@elisanet.fi Puh. 044 527 5307 | Tarja Silden , lähihoitaja Käpykankaantie 9 C 24, 78850 VS |
| Heli Pesonen , perhepäivähoitaja Sopulantie 5 B 6, 79480 KL helipesonen@luukku.com Puh. 040 755 9990 | Eine Tuomela , kassatoimihenkilö Mäkiahontie 15, 79480 KL |
| Ilmari Anttila , lähihoitaja Kissakoskenkatu 5 B 25, 78300 VS ilmari.anttila@pp.inet.fi Puh. 040 775 0425 | Jari Mensonen , nuoriso-ohjaaja, sekatyömies Taunonkuja 6 as 9, 78870 VS |
| Päivi Ketola , lehtori Kuovikuja 2, 78850 VS paivi.ketola@varkaus.fi Puh. (017) 556 5111 | Leena Holopainen , pankkitoimihenkilö Evantori 3 as 16, 78250 VS |
| Riikka Pakarinen , yht.kand., kauppatiet. yo Tattikuja 4, 78870 VS riikka.pakarinen@joensuu.fi Puh. 040 580 0833 | Jukka Multanen , myyjä Petäikönkatu 15 as 1, 78200 VS |